

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

доцент _____ І.В. Геруш

« 26 » _____ 2020 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
V курсу спеціальності 226 «Фармація» заочна форма навчання
підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні
ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ

Довідник *Виробнича практика з організації економіки у фармації* складена для студентів ЗВО галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 226 «Фармація» відповідно до примірного навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти та відповідно до освітньо-професійної програми вищої освіти підготовки магістрів за спеціальністю 226 «фармація» у Вищому державному навчальному закладі України «Буковинський державний медичний університет».

Розробники:

Геруш Олег Васильович – завідувач кафедри фармації, доцент.

Богдан Наталія Степанівна – к.фарм.н., асистент кафедри фармації.

Завідувач кафедри фармації,
доцент

 (Геруш О.В.)

Робочу програму схвалено на засіданні предметної методичної комісії з дисциплін фармацевтичного профілю (протокол № 6 від 17 червня 2020 року)

Голова предметно-методичної комісії, доцент

 (Геруш О.В.)

Робочу програму схвалено на засіданні організаційно-методичної комісії з виробничої практики (протокол № 6 від 17 червня 2020 року)

Голова організаційно-методичної комісії,
доцент

 (Антофійчук М.П.)

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ

нормативна, за вибором студента (потрібне підкреслити)

для студентів **фармацевтичного факультету**

за спеціальністю (напрямом) **226 Фармація заочна форма навчання**

як навчальна дисципліна:

1. Базується на вивченні студентами історії медицини і фармації, навчальної ознайомчої практики з ОЕФ, економічної теорії, аптечної технології ліків, фармацевтичної хімії, інформаційних технологій в фармації,
2. Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог Болонського процесу.
3. Програма виробничої практики «Організація економіки у фармації» складає модуль, який у свою чергу поділяється таким чином:

Кількість навчальних годин для **5 – го курсу** всього: 270 (9 кредита ECTS), з них:

лекції – 0

практичні заняття – 12 годин.

самостійна робота студентів - 258 годин.

зміст дисципліни структуровано на 1 модуля та 1 змістовий модуль.

СТРУКТУРОВАНІЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ

для студентів **фармацевтичного факультету**

за спеціальністю (напрямом) **226 Фармація заочна форма навчання**

Заочна форма	Кількість годин, у тому числі				Рік навчання, семестр	Вид контролю
	Всього годин/кредити	Аудиторних		СРС		
		Лекції	Практичні заняття			
	270 / 9	0	12	258		
Модуль 1 Змістових модулів 1	270 / 9	0	12	258	V- й X	Підсумковий модульний контроль

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для заочної форми навчання – аудиторне навантаження - 5%; СРС-95%.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ I

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ

Змістовий модуль I. «Організація та регулювання фармацевтичної діяльності.»

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кількості навчальних год. кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок								Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання як виду СРС				
			5	4	3	2	5	4	3	2	
Модуль 1 270/9	1	5	22	19	14	0	10	6	4	-	74

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модулю розраховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» на кількість змістових модулів з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу і дорівнює $120=22*5+10(\text{СРС})$ балам.

Мінімальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модулю розраховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3» на кількість змістових модулів з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу і дорівнює $74=14*5+4(\text{СРС})$ балів.

Оцінювання модуля та дисципліни

Оцінка за модуль визначається як сума підсумкового балу за поточну навчальну діяльність та балу за підсумковий модульний контроль і відображається за 200-бальною шкалою.

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Кінцеві цілі вивчення навчальної дисципліни:

1. Засвоїти принципи організації фармацевтичного забезпечення населення відповідно до вимог Належної аптечної практики.
2. Трактувати вимоги міжнародних стандартів фармацевтичної діяльності.
3. Використовувати нормативно-правові акти, які регламентують діяльність підприємств фармацевтичної галузі.
4. Пояснювати основні принципи Національної лікарської політики.
5. Характеризувати організаційну структуру фармацевтичної галузі та основні принципи державного регулювання фармацевтичної діяльності.
6. Аналізувати сучасний стан фармацевтичного забезпечення населення.
7. Інтерпретувати завдання й функції аптек та їх структурних підрозділів.
8. Класифікувати аптеки за різними критеріями.
9. Визначати порядок відкриття аптек (фармацевтичних фірм).
10. Характеризувати особливості ліцензування діяльності з оптової та роздрібною торгівлі ЛЗ, виробництва (виготовлення) ЛЗ.
11. Знати організацію системи внутрішньогосподарського (управлінського) та бухгалтерського обліку у аптеках.
12. Класифікувати господарські засоби аптеки.
13. Трактувати основні принципи облікової політики аптечних (фармацевтичних) підприємств.
14. Застосовувати Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші законодавчі та нормативно-правові документи, що регламентують організацію обліку та звітності в Україні.
15. Пояснювати структуру та зміст бухгалтерських рахунків, Головної книги, бухгалтерського балансу.
16. Трактувати особливості обліку господарських операцій у системі бухгалтерських рахунків.
17. Використовувати сучасні інформаційні технології та автоматизовані системи управління та обліку.
18. Засвоїти порядок складання управлінської, бухгалтерської та фінансової звітності.
19. Розраховувати суму реалізованих торгових накладень за даними обліку.
20. Визначати дні запасу товару, складати графік закупівлі товару.
21. Організувати проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей.

22. Документально оформляти результати інвентаризації .
23. Розраховувати норми природного збитку.
24. Характеризувати форми фінансової звітності, їх структуру та призначення.
25. Складати баланс аптеки (фармацевтичної фірми).
26. Пояснювати балансові зміни різного характеру.
27. Пояснювати особливості звітності малих підприємств.

Опис модулів дисципліни (окремо і послідовно описується кожний модуль за наведеною нижче схемою)

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Тема практичного заняття	К-сть годин
МОДУЛЬ 1. «ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ»		
1	Державне регулювання фармацевтичної діяльності в Україні. Національна лікарська політика. Структура та потенціал вітчизняної фармацевтичної галузі.	2
2	Організація інформаційного забезпечення закладів фармацевтичної галузі. Державна політика щодо фармацевтичного забезпечення населення відповідно до вимог.	2
3	Організація оптової та роздрібної торгівлі ЛЗ та ВМП з аптек та структурних підрозділів. Належна аптечна практика та практика дистрибуції	2
4	Механізми та методи регулювання системи цін на ліки в Україні. Оподаткування як механізм державного регулювання фармфармацевтичної діяльності	2
5	Економіка та організація діяльності аптечних підприємств	2
6	<i>Підсумковий модульний контроль «Виробнича практика з організації економіки у фармації»</i>	2
РАЗОМ:		12

ПЕРЕЛІК ТЕМ, ЯКІ ВИДІЛЕНІ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ

№ з/п	Тема	К-ть годин
МОДУЛЬ 1. «ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ»		
1	Штат аптеки, порядок прийому і звільнення робітників, ведення трудових книжок; інформаційна робота аптеки.	8
2	Елементи ПКО в роботі з прийому рецептів і відпуску ліків;	8
3	Перевірка правильності оформлення рецептів, дозування отруйних, сильнодіючих речовин, сумісність інгредієнтів	8
4	Реєструє відмов у разі тимчасової відсутності медикаментів; засвоює принцип фармацевтичної деонтології в стосунках з хворими, родичами хворих, у взаємовідносинах з лікарями, співробітниками аптеки.	8
5	Обладнання аналітичного кабінету (столу): набір хімічних реактивів, індикаторів, титрових розчинів, хімічного лабораторного посуду та устаткування, необхідного для виконання якісного і кількісного експрес-аналізу;	8
6	Облік руху тари, малоцінного інвентаря і основних засобів.	8
7	Складання графіку роботи співпрацівників аптеки, таблиць обліку робочого часу, засвоєння порядку нарахування премії;	8
8	Порядок складання звіту про фінансово-господарську діяльність аптеки, складання розділу “товарний звіт”;	8
9	Місячний звіт про фінансово-господарської діяльності, контроль субстанцій та лікарських форм промислового виготовлення	8

10	Порядок начислення норм природного збитку	8
11	Порядок одержання і списання витрат допоміжних матеріалів.	8
12	Особливості зберігання, обліку та утилізації спеціальних рецептурних бланків	8
13	Сертифікація та аудит якості фармацевтичної продукції	8
14	Порядок здавання виручки у банк. Встановлення ліміту каси	8
15	Інвентаризація грошових коштів та розрахунків, бланків суворої звітності, фінансових інвестицій	8
16	Інвентаризація основних засобів та нематеріальних активів	8
17	Державна статистична звітність у аптеках та фармацевтичних фірмах: значення, основні форми, порядок подання до державних органів статистики	8
18	Основні методи фармацевтичного ціноутворення	8
19	Методи державного регулювання цін та тарифів. Напрямки підвищення доступності ліків для різних верств населення	8
20	Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва	8
21	Світові стандарти фармацевтичної практики. Національна лікарська політика	8
22	Державне регулювання фармацевтичної діяльності в Україні. Національна лікарська політика	8
23	Структура та потенціал вітчизняної фармацевтичної галузі	8
24	Організація оптової торгівлі ЛЗ та ВМП. Належна практика дистрибуції	8
25	Роздрібна реалізація ЛЗ з аптек та їх структурних підрозділів	8
26	Медичне страхування як механізм регулювання доступності лікарських засобів та фармацевтичної допомоги населенню	8
27	Забезпечення якості та конкурентно-здатності фармацевтичної продукції	8
28	Сучасні методи та механізми формування системи цін на ліки	8
29	Організація інформаційного забезпечення закладів фармацевтичної галузі	8
30	Форми розрахунків з лікувально-профілактичними закладами та іншими організаціями.	8
31	Відпуск товарів з відділу запасів (постачання) до інших відділів аптеки та аптечного пункту	6
32	Документальне оформлення витрати ТМЦ на господарські потреби, надання першої медичної допомоги; закінчення термінів придатності ЛЗ, бою, псування, а також списання ЛЗ, вилучених на аналіз в лабораторію	6
33	Документальне відображення прибуткових і видаткових касових операцій (порядок оформлення прибуткових і видаткових касових ордерів, касової книги)	6
РАЗОМ:		258

ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Виступи на науковому студентському гуртку.
2. Участь у наукових конференціях.
3. Опублікування доповідей в періодичній науковій пресі (тези, статті).
4. Виготовлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, наочні приладдя).
5. Виготовлення стендів.
6. Тема рефератів:
 - Оцінка вартості основних засобів. Первинна, відновна, залишкова вартість основних засобів
 - Особливості структури активів аптеки (фармацевтичної фірми) як торгово-виробничого підприємства
 - Організація наукової фармацевтичної інформації на різних рівнях управління
 - Належна практика дистрибуції
 - Сертифікація та аудит якості фармацевтичної продукції
 - Концепція відповідального самолікування. Фармацевтична опіка
 - Види регулюючих переліків ліків у вітчизняній системі охорони здоров'я
 - Податковий аудит: мета, сутність, особливості проведення

- Міжнародні стандарти аудиту
- Основні методи фармацевтичного ціноутворення
- Державна статистична звітність у аптеках та фармацевтичних фірмах: значення, основні форми, порядок подання до державних органів статистики

Оцінювання навчальної діяльності студента*.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод навчання – спосіб подання (представлення) інформації студентові в ході його пізнавальної діяльності, реалізований через дії, які зв'язують педагога й студента.

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.

- Назва походить від двох слів: інформація й рецепція (сприйняття).
- Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник в "готовому" виді.
- Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
- Даний метод знаходить широке застосування у вузі для передачі великого масиву інформації.
- Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує в студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.

2. Репродуктивний метод (репродукція - відтворення)

- Застосування вивченого на основі зразка або правила.
- Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписаннями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.
- Організовується діяльність студентів за кількарізним відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.
- Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передує репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь в студентів, формують основні розумові операції (аналіз, узагальнення, класифікація).
- Не гарантує розвитку творчих здатностей студентів.

3. Метод проблемного викладу.

- Педагог до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.
- Показує спосіб рішення поставленого завдання.
- Спосіб досягнення мети – розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.
- Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку.
- Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

- Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань.
- Пошук рішення відбувається під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок.
- Процес мислення здобуває продуктивний характер.
- Процес мислення поетапно направляється й контролюється педагогом або самими учнями на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.
- Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквиумах.

5. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів.
- Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру.
- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання).
- У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.
- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Ще одна класифікація методів побудована на основі виділення джерел передачі змісту:

- *Словесні*: джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.)
- *Практичні методи*: Студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії (вправа, тренування, самоуправління).
- *Наочні методи*: джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ).

Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

- У лекціях-дискусіях звичайно виступають два викладачі, що захищають принципово різні точки зору на проблему, або один викладач, що володіє артистичним дарунком переконання (у цьому випадку іноді використовуються маски, прийоми зміни голосу).
- Предметом дискусії можуть бути не тільки змістовні проблеми, але й моральні, а також міжособистісні відносини самих учасників групи. Результати таких дискусій (особливо коли створюються конкретні ситуації морального вибору) набагато сильніше модифікують поведінку людини, чим просте засвоєння деяких моральних норм на рівні знання.
- Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

В основі активних методів лежать:

- діалогічне спілкування, як між викладачем і студентами, так і між самими студентами;
- у процесі діалогу розвиваються комунікативні здатності;
- уміння вирішувати проблеми колективно;
- розвивається мова студентів.

Класифікація методів активного навчання для ВНЗ А.М. Смолкіна включає імітаційні й неімітаційні методи активного навчання.

Імітаційні методи – форми проведення занять, у яких учбово-пізнавальна діяльність побудована на імітації професійної діяльності.

Неімітаційні методи – способи активізації пізнавальної діяльності на лекційних заняттях.

Імітаційні методи діляться на ігрові й неігрові. **Ігрові методи** – проведення ділових ігор, ігрового проектування. **Неігрові методи** – аналіз конкретних ситуацій, рішення ситуаційних завдань і інші.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль проводиться на 2-му практичному занятті після завершення модуля 1. Здійснюється контроль теоретичних знань та практичних навичок і вмінь. Максимальна кількість балів модульного контролю становить 200. Модуль вважається захищеним, якщо студент набрав не менше 120 балів.

Початковий рівень визначається на першому практичному занятті за допомогою письмової контрольної роботи, яка складається з 10 тестових завдань.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі:

- індивідуального усного опитування за теоретичними питаннями на основі рекомендованої літератури, які включені до методичних розробок з відповідних тем;
- у формі тестових завдань з однією правильною відповіддю та розв'язування ситуаційних задач за темою заняття на основі рекомендацій у методичних розробках;
- у формі письмових контрольних робіт.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню модуля і включає в себе контроль теоретичних знань, практичних навичок і вмінь (перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок у формі усного опитування та розв'язування тестових завдань).

Форми підсумкового модульного контролю успішності навчання мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки і здійснюватися у вигляді вирішення тестових завдань та ситуаційних задач. Підсумкове заняття проводиться у 3 етапи:

- I етап** - індивідуальна контрольна письмова робота, яка містить 4 контрольних запитань. Правильна відповідь на кожне запитання оцінюється в 10 балів;
- II етап** - перевірка рівня засвоєння практичних вмінь і навичок у формі усної співбесіди з основних розділів організації та економіки фармації: поняття про організацію фармацевтичного забезпечення населення, організацію роботи відділів аптеки, правила виписування та приймання рецептів, поняття системи оподаткування, формування цін на лікарські засоби та виробу медичного призначення, види нормативно-правових актів, основи фармацевтичної економіки. Цей етап оцінюється у 20 балів.
- III етап** - вирішення ситуаційних та розрахункових задач, тестових завдань – 20 балів.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які повністю відвідали аудиторні навчальні заняття з дисципліни, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Студенту, який не виконав всі види робіт, передбачені навчальною програмою, з поважної причини, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

Поточне оцінювання студентів по відповідних темах, в тому числі курсових і контрольних робіт, проводять за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінку «ВІДМІННО» виставляють у випадку, коли студент знає програму в повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та чіткі відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності;

Оцінку «ДОБРЕ» виставляють за умови, коли студент знає всю програму і добре розуміє її, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуючи складнощі лише у найважчих випадках;

Оцінку «ЗАДОВІЛЬНО» виставляють студентів на основі його знань всього об'єму програми з предмету та задовільному рівні розуміння його. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінку «НЕЗАДОВІЛЬНО» виставляють у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам задовільної оцінки.

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни

Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі ділиться на кількість модулів дисципліни).

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку студент набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 12 балів) за призове місце на міжнародних олімпіадах та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, але у жодному разі загальна сума балів за дисципліну не може перевищити 200 балів.

Оцінка за модуль вноситься екзаменатором до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю» (Форма № Н-5.03-2), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів».

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів», «Індивідуального навчального плану студента» та «Залікової книжки».

Конвертація кількості балів з фармацевтичного правознавства в оцінки за шкалами ECTS та 4-ри бальною (традиційною)

Бали з дисциплін незалежно конвертуються як у чотирибальну шкалу, так і у шкалу ECTS.

Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу НЕ КОНВЕРТУЮТЬСЯ і навпаки.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються **кафедрою** у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Примітка Ці критерії також застосовуються при визначенні оцінки за модуль за необхідності.

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	Найкращі 10 % студентів
«В»	Наступні 25 % студентів
«С»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«Е»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» проводиться **деканатами** для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Студенти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються, навіть після перескладання модуля. Такі студенти після перескладання автоматично отримують бал «Е».

Оцінки з дисципліни «FX», «F» («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженим графіком (але не пізніше початку наступного семестру). Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до

підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

За дозволом ректора студент може підвищити оцінку з дисципліни шляхом перескладання підсумкового модульного контролю (не більше трьох разів за весь період навчання).

Оцінка ECTS у традиційну чотирибальну шкалу НЕ конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала є незалежними.

ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

«ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ»

1. Заходи щодо покращання забезпечення населення лікарськими засобами.
2. Аптека – заклад охорони здоров'я. Типи аптек. Завдання госпрозрахункових аптек.
3. Характеристика основних методів фінансування медичних послуг.
4. Поняття про економічний ефект, економічну, соціальну й медичну ефективність.
5. Основні типи моделей систем охорони здоров'я (бюджетно-страхова, державно-бюджетна, приватна).
6. Фінансові моделі й способи оплати медичної допомоги в системі ОМС. Перспективи розвитку ОМС.
7. Нормативно-правове регулювання обов'язкового й добровільного медичного страхування громадян в Україні.
8. Програми добровільного медичного страхування.
9. Реімбурсація (компенсація) вартості лікарських засобів.
10. Організація підприємницької діяльності в охороні здоров'я.
11. Стратегічні й експертні оцінки потреб населення в медичних послугах.
12. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні, його проблеми та перспективи розвитку.
13. Основні принципи ціноутворення на лікарські засоби в Україні та інших країнах.
14. Механізми державного регулювання цін і тарифів.
15. Референтне ціноутворення.
16. Основні напрямки вдосконалення фармацевтичного ціноутворення в Україні згідно з вимогами ВООЗ та завданнями Національної лікарської політики
17. Роль податків у формуванні соціальної сфери суспільства.
18. Характеристика податкової системи України.
19. Податкові пільги як важливий механізм державного регулювання економіки та соціальної сфери.
20. Особливості оподаткування аптечних закладів.
21. Податкова звітність.
22. Відповідальність за порушення податкового законодавства.
23. Фінансово-кредитна система в умовах ринкової економіки.
24. Значення кредитування в організації ефективної діяльності аптек та косметологічних засобів.
25. Основні принципи кредитування аптечних та косметологічних закладів.
26. Розрахунок ефективності використання позикових коштів.
27. Адміністративні методи і економічні інструменти регулювання ЗЕД
28. Реєстрація суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та зовнішніх контрактів.
29. Організація системи митного контролю. Порядок митного оформлення товарів.
30. Митні документи та специфіка їх оформлення.
31. Механізм нарахування та види митних платежів.
32. Основні законодавчі та нормативні акти, що регламентують проведення різних видів контролю діяльності аптечних закладів.
33. Перевірка дотримання суб'єктами господарювання ліцензійних умов.
34. Система державного фінансового контролю в Україні.
35. Порядок подання фінансової, податкової і статистичної звітності у державні органи.

36. Перевірки фінансово-господарської діяльності економічних суб'єктів уповноваженими органами.
37. Документальне оформлення результатів перевірок.
38. Відповідальність юридичних і фізичних осіб за порушення вимог законодавства
39. Фармацевтична галузь в макроекономічному комплексі країн.
40. Міжнародні стандарти, що регламентують фармацевтичну діяльність.
41. Основні пріоритети та завдання формування Національної лікарської політики.
42. Державне регулювання обігу лікарських засобів.
43. Формулярна система. Державний формуляр лікарських засобів.
44. Регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на міжнародному і державному рівні. Міжнародні конвенції ООН.
45. Державна система забезпечення якості ЛЗ та косметологічної продукції.
46. Стандартизація і сертифікація продукції.
47. Державна політика щодо боротьби з обігом незареєстрованих, фальсифікованих, субстандартних ЛЗ.
48. Особливості регулювання підприємницької діяльності у фармацевтичній галузі.
49. Дозвільна система в Україні.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- Документальне оформлення рецептів на ЛЗ, які входять до проекту «Доступні ліки».
- Порядок фармацевтичного забезпечення населення в разі безкоштовного або пільгового відпуску ліків;
- Порядок прийому рецептів (відповідність форми рецептурного бланка виписаним ЛЗ і порядку відпустки; правильність оформлення рецепта і дотримання правил виписування ЛЗ; дозування наркотичних, психотропних, сильнодіючих і отруйних речовин, сумісність інгредієнтів);
- Оформлення вітрин торгової зали (оформлення цінників, розміщення інформаційних і рекламних матеріалів);
- Порядок доставки товарів і їх документальне оформлення: порядок оформлення супровідних документів на товар (товарно-транспортна накладна, сертифіката якості тощо).
- Форми розрахунків з лікувально-профілактичними закладами та іншими організаціями.
- Відпуск товарів з відділу запасів (постачання) до інших відділів аптеки та аптечного пункту
- Документальне оформлення витрати ТМЦ на господарські потреби, надання першої медичної допомоги; закінчення термінів придатності ЛЗ, бою, псування, а також списання ЛЗ, вилучених на аналіз в лабораторію
- Документальне відображення прибуткових і видаткових касових операцій (порядок оформлення прибуткових і видаткових касових ордерів, касової книги)
- Оформлення звітності з РРО;
- Порядок здачі виручки в банк, інвентаризація каси.
- Алгоритм проведення інвентаризації в аптеці та її документальне оформлення (наказ, опис, зведений інвентаризаційний опис, акт результатів інвентаризації); вказують причини утворення недостач або надлишків товарно-матеріальних цінностей
- Порядок і строки проведення, документальне оформлення результатів інвентаризації (наказ, зведена інвентаризаційний опис, акт результатів інвентаризації)
- Визначення причини утворення недостач або надлишків товарно-матеріальних цінностей

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Державні складові навчально-методичного забезпечення:

- [освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 226 «Фармація»](#) у Вищому державному навчальному закладі України «Буковинський державний медичний університет»;
- навчальний план підготовки фахівців.

Навчально-методичне забезпечення, розроблене БДМУ та кафедрою:

- робоча навчальна програма «Виробнича практика з організації економіки у фармації» для студентів фармацевтичного факультету з підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 226 «Фармація»;
- методичні розробки та вказівки до практичних занять з дисципліни (додаються);
- методичні вказівки для студентів з підготовки до самостійної позааудиторної роботи (додаються);
- тестові завдання з навчальної дисципліни для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу (додаються).
- індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни;
- контрольні завдання до практичних занять;
- контрольні роботи з навчальних дисциплін для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу;

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. *Організація та економіка фармації*. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: Національний підруч. для ВНЗ / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. – 360 с. – (Національний підручник).
2. *Організація та економіка фармації*. Ч. 2. Системи обліку в фармації: нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, О. П. Гудзенко та ін.; за ред. А. С. Немченко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2016. – 416 с. – (Національний підручник)
3. *Організація та економіка фармації*. Ч. 3. Основи економіки фармації: підруч. для студентів фармац. ф-тів ВНЗ МОЗ України / А.С. Немченко, Г.Л. Панфілова, В.М. Назаркіна та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2017. – 272 с. – (Національний підручник).
2. Системи обліку у фармації: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, В. М. Чернуха та ін.; за ред. А. С. Немченко. – Харків: НФаУ, 2017. – 763 с.
5. Основи економіки фармації [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, Г.Л. Панфілова та ін.; за ред. А. С. Немченко. – Харків: НФаУ, 2013. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium; 32 Mb RAM; Windows 98/2000/NT/XP.

Допоміжна

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. №436-IV [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Директива 2001/83/ЕС Европейського парламенту і Ради ЄС от 6.11.2001г. «О своде Директива 2001/83/ЕС «О Кодексе Европейского сообщества «Лекарственные средства для человека» от 6.11.2001г. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://apps.who.int/medicinedocs/documents/s17096e/s17096e.pdf>

5. Закон України “Про лікарські засоби” №123/96–ВР від 04.04.1996 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80>
6. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" №959-ХІІ від 16.04.91 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
7. Закон України „Про рекламу” від 03.07.1996 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>
8. Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 14.01.1998 р. №16/98-ВР [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>
9. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>
10. Закон України «Про страхування» від 7.03.1996 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
11. Закон України від 8.09.2011 р. № 3718-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання фальсифікації ЛЗ» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3718-17>
12. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори» в редакції Закону від 22.12.06 р. №530-V [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>
13. Закон України від 06.09.05 р. № 2806-IV «Про дозвільну систему в сфері господарської діяльності» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>
14. Кримінальний Кодекс України від 5.04.2001 р. № 2341-III (ст. 307-309, 311-313, 318-320). [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
15. Постанова КМУ №1303 від 17.08.1998 р. „Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску ЛЗ за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань” [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-%D0%BF>
16. Постанова КМУ №770 „Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів” від 6.05.2000 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF>
17. Постанова КМУ №589 від 3.06.2009 р. „Про затвердження Порядку здійснення діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, та контролю за їх обігом” [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/589-2009-%D0%BF>
18. Постанова КМУ № 756 «Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності» від 4.07.2001 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/756-2001-%D0%BF>
19. Наказ МОЗ України №360 від 19.07.05 р. „Правила виписування рецептів та вимог-замовлень на ЛЗ і виробу медичного призначення”. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20050719_360.html
20. Наказ МОЗ України №185 від 17.05.2001 р. „Про затвердження критеріїв визначення категорії відпуску лікарських засобів” [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0464-01>
21. Наказ МОЗ України № 490 „Про затвердження Переліків отруйних та сильнодіючих лікарських засобів” від 17.08.2007 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1007-07>
22. Наказ МОЗ України №809 від 22.11.2011р. «Про затвердження Порядку встановлення заборони (тимчасової заборони) та поновлення обігу лікарських засобів на території України» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0126-12>
23. Наказ МОЗ України № 677 від 29.09.2014 р. «Про затвердження Порядку контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1515-14>

24. Наказ МОЗ України №11 від 21.01.2010 р. "Про затвердження Порядку обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів в закладах охорони здоров'я України" [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0347-10>
25. Наказ МОЗ України № 812 від 7.10.2012 р. „Про затвердження Правил виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в аптеках”. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1846-12>
26. Наказ МОЗ України №275 «Інструкція із санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів» від 15.05.2006 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0642-06>
27. Наказ МОЗ України №723 „Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібної торгівлі лікарськими засобами” від 31.10.2011 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1420-11>
28. Наказ МОЗ України №284 „Про затвердження протоколів провізора (фармацевта)” від 16.05.2011 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20110516_284.htm
29. Наказ МОЗ України №44 “Про організацію зберігання в аптечних установах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення” від 16.03.1993 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/91510>
30. Настанова «Лікарські засоби. Належна практика дистрибуції. СТ-Н МОЗУ 42-5.0:2008»
Наказ МОЗ України №95 від 16.02.2009 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20090216_95.html
31. Немченко А.С., Косяченко К.Л., Немченко О.А. Ціноутворення на лікарські засоби: монографія (видання 2-ге, доповн. і перероб). – Х., 2012. – 304 с.
32. Панфілова Г.Л., Немченко А.С., Немченко О.А. Організація фармацевтичної допомоги населенню в умовах медичного страхування. – Х., 2009.

Інформаційні ресурси

Система дистанційного навчання Moodle (<http://moodle.bsmu.edu.ua>)

1. Законодавство України - <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Інформаційна система „Компендіум” - <http://compendium.com.ua/>
3. Інформаційна система „Лікарські засоби” (Моріон). <http://pharmbase.com.ua/>
4. Інформаційно-пошукова система «Електронний формуляр» http://www.dec.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=301&Itemid=622&lang=uk
5. Державний реєстр ЛЗ (Експертний центр ЛЗ) <http://www.drlz.kiev.ua/>
6. Довідник лікарських засобів <http://www.drlz.kiev.ua/>
7. Державний реєстр медичної техніки та ВМП <http://portal.diklz.gov.ua/PublicSite/PUB/VMList.aspx>
8. Національний перелік ОЛЗ та ВМП (МОЗ України). http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_naclist/
9. Реєстр місць здійснення діяльності з оптової та роздрібною торгівлі ЛЗ (Держлікслужба) <http://portal.diklz.gov.ua/PublicSite/TradeLicense/TradeLicenseList.aspx>
10. Реєстр оптово-відпускних цін на ЛЗ http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_prices_drugs/
11. Держ. реєстр харчових продуктів спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_foodstuffanddietary/

Офіційні сайти та інформаційні портали:

- Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>
 Кабміну України (урядовий портал)– <http://www.kmu.gov.ua/>
 Мінохорони здоров'я України – <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
 Мінекономіки України – <http://www.me.gov.ua/>
 Держ. служби статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
 Держслужба України з ЛЗ та контролю за наркотиками – <http://www.diklz.gov.ua/>
 Державного експертного центру ЛЗ - <http://www.dec.gov.ua/>